

הכנסת

הוועדה המיוחדת לענייני הצעירים

ועדת המדע והטכנולוגיה

מספר פנימי: 2206747
ירושלים, כ"ג תמוז תשפ"ג
12 ביולי 2023

לכבוד (לפי סדר הא'-ב')

השר אופיר אקוניס - שר החדשנות, המדע והטכנולוגיה

השר משה ארבל - שר הפנים

השר יואב בן צור - שר העבודה

השר יואב קיש - שר החינוך

שלום רב,

הנדון: סיכום והחלטות מישיבה משותפת בנושא "הרחבת פוטנציאל ההון האנושי מהחברה הערבית לתחומי

"ההייטק"

ועדת המדע והטכנולוגיה והוועדה המיוחדת לענייני הצעירים קיימו דיון ביום שלישי, כ"ד בסיוון התשפ"ג (13 ביוני 2023) בנושא שבנדון. הישיבה התקיימה על רקע פניות בדבר מספרם הנמוך של בני החברה הערבית בהייטק ביחס לשיעורם באוכלוסיית ישראל. בישיבה נכחו נציגי משרדכם, כמו גם מפעילי תכניות מיוחדות להדרכה והכשרה להייטק בקרב החברה הערבית, ואנשי ההייטק פרטיים ומגופים רשמיים. במהלך הישיבה עלו הנקודות האלה:

- שיעור המובטלים בקרב צעירים מהחברה הערבית עומד על כ-30%, ובקרב מי שבעברו נעצר כ-50%.
- דווקא במגזר ההייטק הנשען על שיטת "חבר מביא חבר", נמצא כי 78% מבני החברה הערבית אינם מכירים אף איש הייטק, וגם מי שמכיר והצליח להשתלב אינו חוזר ליישוב המוצא על מנת לייצר מנהיגות ונגישות מקצועית מקומית.
- פחות מ-3% מהמועסקים בהייטק מגיעים מחברה הערבית (כ-9,000-8,000 איש בלבד).
- בישיבה עלה קשר ישיר בין העדר חינוך ריאלי-מדעי לפני חטיבת הביניים ובתיכון, העדר חינוך מספק לפיתוח כישורים אישיים בכל שלבי החינוך, העדר נגישות לחינוך א-פורמלי טכנולוגי, העדר הכשרה וניסיון תעסוקתי ביחס למי ששירת בשירות צבאי ו/או אזרחי, העדר תשתיות ראויות להקמת מרכזי פיתוח, אי הבנה תרבותית של מראיינים בהייטק, היקפים נמוכים של הכשרות להייטק ותקצובן - לבין שיעור ההשמה הנמוך של החברה הערבית בהייטק.
- בחברה הערבית, בדגש על הדור הצעיר ובעלי משפחות צעירות בעלי השכלה אקדמית, קיימת שאיפה טבעית לשוויון הזדמנויות גם באיוש משרות הנחשבות בעשירונים העליונים.
- יתרה מכך, קיים קשר ישיר בין שיעורי ההכשרה וההשמה בהייטק ובמשרות נחשבות חיוניות, לבין התרומה לחברה כולה והיכולת להפחית את שיעור האבטלה, חוסר המעש והפשיעה בקרב צעירים בחברה הערבית.

- מחקרים מראים כי גיוון אוכלוסיות בצוותי עובדים, משפר את איכות תוצרי העבודה, ומכאן אינטרס חברתי ועסקי גם יחד להכשרת עובדים מהחברה הערבית והשמתם בהייטק.

בסיום הישיבה החליטה הוועדה

1. הוועדות מבקשות ממשרד החינוך להשקיע בכלל תוכניות הלימוד טרם חטיבת הביניים בחינוך מדעי, מתמטי וטכנולוגי, שכן הובנה בישיבה הקריטיות של בחירת המקצוע הראשי כבר בחטיבת הביניים.
2. כמו כן, הוועדות מבקשות ממשרד החינוך להעמיק את ההשקעה בלימודים לפיתוח כישורים אישיים נדרשים בהייטק, ביניהם: למידה עצמאית, עבודת צוות, פתרון בעיות מורכבות, עמידה בקשיים ולמידה מכישלונות.
3. הוועדות מבקשות ממשרד החינוך להרחיב את כיתות העמ"ט לפריפריה בכלל ובחברה הערבית בפרט, במטרה לשפר נגישות לחינוך הטכנולוגי הא-פורמלי בהן.
4. לצד ההשקעה החינוכית, ברורה משמעות ההשמה בפועל במקצועות ההייטק לבוגרי מסלולים טכנולוגיים מקרב החברה הערבית, וקוראת למשרדי הממשלה הרלוונטיים - העבודה והמדע והטכנולוגיה - לפעול מול חברות הייטק להגברת שילובם בהם, ואף לגייס למשימה זו את ראשי הרשויות המקומיות.
5. הוועדות פונות למל"ג ולמשרדי הממשלה הרלוונטיים ליזום גשר בין מעסיקים במגזר הפרטי לבין האקדמיה.
6. הוועדות פונות למשרד החינוך ולמל"ג לפעול להרחבת היקפי ה"תיכון באקדמיה" הן בהנגשה לאוניברסיטה הפתוחה והן בהגדלת התקצוב הנדרש לכך, נוכח העלות הלא מבוטלת לכל תלמיד (כ-8,000 ₪ בשנה) שאינה שווה לכל כיס, בטח לחברה הערבית ששיעורי האבטלה והעוני בה רחבים.
7. הוועדות מבקשות ממשרד הפנים התייחסות לפעילותו לפיתוח מרכזי יזמות הייטק לפי אשכולות, ומבקשת מהמשרד להוביל פיתוח כאמור באשכולות הנמוכים באופן שיאפשר פיתוח מרחבים אלו שרבים מהם בקרב יישובי החברה הערבית.
8. הוועדות קוראות ל"שולחן עגול" של משרד העבודה, רשות החדשנות והארגונים שנכחו בישיבה לטובת יצירת קשר ישיר ושיתופי פעולה בין הצדדים הנדרשים להרחבת ההכשרות וההשמות בהייטק, ואף להקמת ועדת היגוי לנושא וטיפול הוליסטי רב-מערכתי בסוגיה.
9. הוועדות מברכות על העשייה האזרחית לקידום שילוב החברה הערבית בהייטק - מדובר ביזמות חשובה בתרומתה לחברה הערבית בפרט, ולחברה בישראל בכלל.
10. בכוונת הוועדות לקיים ישיבות המשך בנושא.

נודה על עדכון הוועדות והתייחסות בהתאם עד ליום 3 בספטמבר 2023.

חה"כ נעמה לזימי

יו"ר הוועדה המיוחדת לענייני הצעירים

חה"כ איימן עודה

יו"ר ועדת המדע והטכנולוגיה

העתק: ד"ר ורדה בן-בן-שאול, מנכ"לית המל"ג